Vermaninghe ende waerschouwinghe van die vande Gherechte der Stadt Leyden aende Burgheren ende Innewoonderen der zelver Stede metter clocke afghelezen opten thienden Decembris M. D. LXXXVII.

Ieghens

Tboecxken twelck onlangs uyt ghecomen is metten tytel van verontschultdinghe van Iacob Valmaer, Cosme de Pescarengys, etc.

Eerst
Ghedruckt opt Raedthuys der voorschreven Stadt Leyden.

Ten bevele van die vande Gherechte aldaer.

8

Alzo voor eenighe dagen tot kennisse van
die vande Gherechte deser Stadt Leyden gheco-
men is/ zekere bouxken in handen vande ghemeen-
te al hier gheraect te zyn mit het opschrift van ver-
ontschuldinghe van Jacob Valmaer/ ende vanden
Capiteynen Cosmo de Pescarenghijs/ etc. ende dat
tselue van hand tot hand wert voorts-ghegheuen eñ versprept: Zoo
hebben de voornoemde vande Gerechte goet gevonden eenen yege-
licken mits-desen te verwittigen vande naervolgende twee poinctē/
d'een den anderen/ zoot schijnt/ tegen strijdende.

Ten eersten/ dat zy de vercopinghe van tvoorschreuen bouxken
binnen deser Stede niet en hebben begheeren te ghedoghen: mer die
doen op-houden ende verhinderen: niedt soo zeer duer dien tzelue is
een fameus libel / vol valsche beschuldinghen / leughenen eñ de ca-
lumnien by de auteurs van dien (die haer namen verswijghen ende
sulx schamen) tot gheen ander eynde uyt-ghegeven dan oneensheyt/
twist/ ende oproerte/ als ooc eñ sonderlinge ten eynde de aenhangers
vande auteurs van tvoorschreven bouxken / de vrome eñ ghetrou-
we burgheren ende Innewoonderen dezer Stede (ghelijc zy nu ge-
lycke geschriften noch onlangs ghedaen hebben) niet en souden ver-
leyden ende abuseren mit het seggen van indien zodanigen gheschrift
niedt warachtich en waer / de vercopinghe van dien by die vande
Gherechte/ niedt en zoude werden toe-ghestaen. Ten tweeden/
dat hoe wel om redenen voorzeyde / die vande Gherechte vermo-
ghen souden het onderhouden/ lesen / ende verbreyden van dien te
verbieden / ende jeghens de ghene diemen weet tselve in handen/
ende anderen ghecommuniceert te hebben/ te doen voorts-varen tot
straffe / in crachte van beschreven rechten/ ende van de placcaten
onlanghs daer op uyt-gegeuen tselve nochtans wert naer gelaten/
rechts of die vande Gherechte wel lijden mochten (ghelijck zy
doen) dat den inhouden van tvoorschreuen bouxken tot een yegelix
kennisse coemt/ als die (de genegentheyt van hun ghetrouwe burge-
ren kennende) verzekert zijn dat tzelve veel eer contrarie werc-
kinghe sal doen/ dan de ghene die d'autheurs van dien daer mede
gemeent hebben. Ende dat de burgerē die mit zo ongehoorde stant-
vasticheyt t'anderen tijden des vyants beleg/ eñ zo grooten honger

versmaet hebben ende overgheccomen zyn / nu niet en zyn te bewe-
ghen mit een lueghenachtich gheschrift van vijf of ses ghemutineer-
de vreemdelinghen : mer dat de vrome Burgheren ende innewoon-
deren deezer Steede / ghelyck als de voornoemde van Gherechte
tvoorschreven gheschrift mit stil zwyghen versmaden / ende des ant-
woordens onwaerdich houden : oock liever sullen hebben tzelve te
versmaden ende onwaerdich te achten / om deur tleezen van dien
goede uren qualicken te besteden. Ende of wel yemant vande ghe-
trouwe burgheren ende innewoonderen dezer Stede tvoorschreven
geschrift wt nieusghiericheyt gelezen hadden / of begheerden te lezen /
de zelve willen de voornoemde vande Gherechte mits deezen ver-
maent ende ghewaerschout hebben / dat behalven de ontellicke ver-
dichte ende verzierde lueghenen daer meede tzelve beclad ende vuyl
ghemaeckt is: (Namelicken dat d'executie aen de ghenoemde oproe-
makers onlangs gheschiet / ghedaen zoude zyn duer haat ende nyt
Jeghens de Christelyke Religie/partyschap tegens hare Coninclic-
ke Maiesteyt/tegens zijn Excellentie/ẽ jegens de Engelsche natie.
Dat de ghevangenen eenighe kennisse mit zware ende ongeloofelicke
tormenten zoude zyn uytgeparst/ twelck zo zeer onwarachtich is dat
niemant een vingher om te pynen aengeraect zy/ uytgezeyt Cosmo/
die mer aen die pijne ghebrocht is. Dat jeghens hun zonder eeni-
ghe form van rechte zoude zijn gheprocedeert. Dat mit eenighe ver-
maerde ende treffelicke Advocaten geconsulleert zynde/ by hem geen
dootwaerdige zake en was gevondẽ. Ende tghunt daer op byde ge-
deputeerde vande Heren Staten gezeyt zoude zijn. Dat alle de En-
ghelschen verbooden ende belet zoude weezen binnen Leyden te
comen. Ende veel meer andere openbare ghrove lueghenen / hier
nodeloos / oock te lang om te verhalen) tvoorschreven boecxken tot
ghenen anderen eynde is gheschreven/dan om onder die ghoede ghe-
meente haer oncruydt ende zaet van tweedracht te zaeyen / ende
de zelve vande wettinghe ghehoorzaamheydt des Overheydts af te
trecken/tot oneenicheyt / twist ende oproerte te beweghen/ ende om
tzelve te doen / zoecken zy hem zelfs te zuyveren ende verontschul-
dighen/ende daeren tegens andere te beschuldighen/zwart ẽ onzien
te maken/twelck zy doch gheen van beyden doen. Want in plaet-
se daer zy mit veel verzierde lueghenen ende calumnien pooghen te

beschuldighen

beschuldige eenighe genoemde personen/ oock tCollegie van die van de Gherechte over die vonnissen gestaen hebbende/ zo gaen zy oock tot tCollegie vande Vroetschap. beschuldigen mede den Raet van Hollant/ ia de heeren Staten: zonder te verschoonen de Persoon vanden Doorluchtigen Hooochgeboren Vorst / mijnen Heere den Grave van Leycester / Lieutenant van hare Conincklicke Maiesteyt van Enghelant/ eñ Gouverneur Generael vande vereenichde Nederlantsche Provintien/ in tghene zy hem niet en schamen te zegghen dat den aenslach op deze Stadt begonst/ zoude zijn geweest mit voorweten van zijn Excellentie. Mer ten is niet vreemt dat de Autheurs van tvoorschreven Boecxken mit een Monicsche onbeschaemtheydt derren lieghen tgene of yemant in therte mach dragen/ ofte ghehandelt zoude zijn in eenige Collegien/ of oock tusschen weinich Lieden / daer zy hem niet en schaemen te lieghen tghene zo veel duizent ooren ghehoort/ ende ooghen gezien hebben : namelicken/ dat Jaques Valmaer/ coomende ter plaetse daer men hē ter executie gheleyt is / de sententie jeghens hem ghewezen/ hem ende vandere voorghelezen / ende vande welcke hy den Rechters bedanct hadde/ verclaert soude hebben dat hy ende zijn medebroederē t'onrecht waren veroordeelt : Dat den scherp-rechter belast zoude zijn gheweest hem te verhaesten : Dat de Ghecommitteerde der Heeren Staten de ghepretendeerde edele Jonckvrouwe / coomende om te verbidden/ wech ghestooten ende ghestraft zouden hebben / ende meer andere. Ende noopende de verontschuldinghe van hem selve/ tscheelt zo vele van hem by tvoorschreven Boecxken enichsins te verschoonen / dat zy ter contrarien de confessien vande gevanghenen (die zy valschelicken lieghen hem over pijne gheextorqueert te zijn) confirmeren/ ende de vonnissen tegens hem ghewezen ende ter executie ghestelt zulcx Justificeren: mer oock hem zelfs beschuldighen/ ende gelijcke straffe waerdich verclaren. Immers en soudemen hemluyden als zy al in hechten waren/ naulicx meer of vorder belijdenissen connen afvorderen / dan zy by tvoorschrevē Boecxken (als haer verontschuldinghe) zelfs van hem gheven/ ten ware datmen Christiaen vande Wouwere ende Henrick van Toest wat naerder begheerde af te vraghen tgheen Zondaghe den vierden Octobris verhandelt is ten Huyse van Cosimo tusschen de drie

 gheexcu

gheerenkeerden ende hem beyden / zo voor als mer den innecoomen van den Capiteyn / op twelck zy Luyden (indient hem ghelieffde Gods de eere te gheven/ende de waarheyt te belijden) zouden moeten bekennen dat aldaer voorgeslaghen worde hemluyden meester vande Stadt te maecken / by middel van het innelaten van tvendel van Capiteyn Heraugiere/ binnen Delf legghende / twelck de compangie van Maulde doen zoude/tgelaat makende van op tpatent hem tenzelvē dage behandicht/uut dezer Stede te trecken:ende mit eenen van tverzekeren der perzonen aldaer gheraemt:oock dat Henrick van Zoest zwaricheyt maecte in den zelven aenslach : mede dat Cosimo tzelve heel licht achte/ende zich ghelict of hy zulckx alleen byder hand hadde willen grijpen: Noch hoe dat Cosimo van hemluyden(al voren dat Maulde doen ter tijt in haer vergaderinge quam) ernstelickē begeerde dat zy den aenslach in iegenwoordicheit van Maulde zo zwaer niet en zouden maken/om hem als een jong Capiteyn/ende in ghelijcke zaken ouervaren/ daer van niet te doen verschricken mitsghaders van eenige andere woorden ende redenen daer ten huyze ghevallen / hier om der eeren ende respects wille gesweghen. Zouden van ghelijcken moeten bekennen hoe verslagen zy waren mits de apprehensie van Cosimo/ grouwende haere moeytieghe beraetslaghingen aenden dach ghecomen te zyn/daer ouer in handen vande Justitie te vallen/ende volghende hare verdiensten / ghestraft te werden. Insghelyckx hoe zy naerderhand hoorende dat Cosimo om een ander zake ghevangen/ende zulcx haer voorgenomē aenslach noch niet ontdeckt en was / weder moet 'ghrepen om den zelven andermael aen te vangen/ende volghende haer begheeren / ten eynde te brenghen :wat onderhandelinghe daer ouer tusschen vande Wouwer ende Valmaer is gheballen. Eyntelicken dat den Raetslach op vrydage den ix. Octobris/ ghenoech in voeghen/zo de zelue in t'boexken verhaelt wert / ten huyse ende overstaen vande President Meetkercken gheslooten is / hoe wel zy den seluen daer van mit een lueghen (als oft elders ghebuert waer) zoecken te verontschuldighen : ende van wat perzonen zy hem zouden hebben verzekert zouden oock naerder connen verclaren de zaecke waerom den aenslach niet voort en ghing : namelicken / dat zy grouden de Burgeren die zy aen haer koorde getrocken haddē/mits hem val

schelick-

schelick aendienende dat meest alle die vande Gherechte twee of drie alleenlicken uytghezondert / vanden aenslach waren/ende zelfs voren ghaen zouden / niedt in wapenen te connen crijghen/ ende d at die/zonder de zelue of eenighe van hem te zien voor ghaen achter blij, vende/de bloetstortinge die zy vergroudẽ/ gevallen zoude hebbẽ/niet over de ghene die zy die wel gonden / ende toe-ghescheet hadden/ meer veel eer over hem zelfs. Deeze ende ghelijcke innezichten beghee-ren de voorschreven vande Gherechte ghenomen te werden by alle vrome burgeren ende innewoonderen deser Stede/ de welcke tvoor-schreven bouexken upt een nieuſghierichepdt of andersins ghelesen hebben/ende voorts zullen mogen comen te lezen / ende dat alle an-dere personen/t'ooghe tot eenighe nieuwicheypt hebbende/hem aende geexecuteerden sachtelicken spiegelende/ mogen leeren hoe gevaerlic-ken het is in een vreemde reghieringhe curieux te zijn / ende hem te willen onderwinden zaken die hem niet toe en comen/ eñ dat zy mit ghelijcke ondancbaerhept niet en zoucken te lonen de regierders die hem mit so groote vrientschap ontfangen eñ inne ghenomen/mit zo groote moeyten gevordert/ ende mit zo groote zorge beschermt heb-ben/min noch meer dan of zy gheboren burgeren deser Stede waren geweest: op dat zy hem zulx in stilhept dragende/ter gehoorzaemheit vande wettige Overheydt daer onder sp hem begheuen hebben(vol-gende te bevel Gods)de beschuddinge ende bescherminge der zeluer moghen blijven ghenietende: sonder hem vorder te verontrepnen mit de twee meeste schantvlecken van ongehoorsaemhept ende ondanc-baerhept/ten eynde de voorschreuen vande Gherechte niet ghedrong-ghen en werden tzwaert van Justitie/twelck hem vanden Heere al-machtich/zo wel tot beschuddinghe vanden vromen / als tot straffe vanden boozen/in handen ende teghens weynighe hoofden van op-roerte te werck ghestelt is/vorder te ghebruycken jeghens de ghene die mitter daet(twelc verre zy) verclaren zullen onwaerdich te zyn de ghenade hem by den Hooch ende Welgheboren Mauritz/ghebo-ren Prince van Orangien/ Grave vã Nassau/ &c. als Stadthouder ende Capiteyn generael van Hollandt/Zeelant ende Vrieslandt/ by zijne Exc. brieven van Perdon genadelicken ghedaen eñ verleent.